

۲ بازداشتی ویک معنا!

صابر گل عنبری – ادامه بازداشت محمدرضا نوری نزدیک به دو سال در عراق به دست نیروهای آمریکایی و همچنین محمد خزائی در عربستان از دو ماه پیش در اثنای مناسک حج فارغ از علل بازداشت هر دو سنجه‌ای برای ارزیابی سطح عمق مناسبات ایران با بغداد و ریاض است؛ با این تفاوت که در عراق ایران نفوذ سخت‌افزاری قابل توجهی در قالب حشد شعبی با ده‌ها هزار عضو مسلح دارد اما این نفوذ سخت کار کرد کلان سیاسی در دستگاه حاکمه عراق در مقایسه با نفوذ ترم دولت آمریکا در این کشور نداشته است. حضور سخت‌افزاری آمریکا (دو سه هزار نظامی) قابل مقایسه با ده‌هزار نیروی مسلح عراقی متحد ایران نیست؛ با این حال، نفوذ واشنگتن در ارکان حاکمیتی عراق بیشتر از ایران به نظر می‌رسد که تاثیر عملی آن را می‌توان نفوذ واشنگتن در ارتکان حاکمیتی عراق بیشتر از ایران به نظر می‌رسد که تاثیر عملی آن را می‌توان در ممانعت از اجرای بخش مهمی از موافقت‌نامه‌ها با تهران به ویژه در چند سال اخیر، بلوکه کردن اموال صادرات برق و گاز ایران، آزادسازی قطره چکانی این پول‌ها، بازداشت و محاکمه نوری در عراق و همچنین رور عالی‌ترین مقام نظامی ایرانی در بغداد بدون واکنش در خور و موثر این کشور مشاهده کرد؛ تا جایی که نخست‌وزیر وقت عراق (عادل عبدالمهدی) جز ابراز تاسف و محکومیت و فراخواندن سفیر آمریکا پس از چند روز، کاری از دستش بر نیامد. این واقعیت عراقی امروز است. پس از گذشت چهار سال هنوز تصمیم‌پارلمان این کشور برای خروج نیروهای آمریکایی بر زمین مانده و عملیاتی نمی‌شود. البته‌نا گفته‌هم‌مانند که بخش قابل توجهی از ارکان قدرت، نیروهای سیاسی و افکار عمومی عراق به خروج این نیروها نه به عنوان یک مسئله‌ملی، بلکه چالش و مناقشه‌ای میان تهران و واشنگتن نگاه می‌کنند و از این جهت هم خواهان خودداری از تبدیل شدن خاک این کشور به عرصه تسویه حساب خارجی هستند. دولت عراق نیز به نوعی به دنبال راهکاری برای پایان دادن به این مناقشه است. به نظر نمی‌رسد که این راهکار پایان حضور نیروهای آمریکایی را رقم زند، بلکه گویا آن چه عراق به دنبال آن است حفظ این نیروها با تغییر طاهر ی ماهیت حضور آن‌ها در قالب مستشاری و ... است. مسئله دیگر این که نفوذ آمریکا در قدرت عراق نیز صرفا بسته به حضور همین تعداد نظامی نیست، بلکه بیشتر به‌هژمونی و جایگاه این کشور در سیاست بین‌الملل و منطقه مربوط است اما روابط با عربستان که تداوم بازداشت یک ایرانی ناشی بانگر و معیبت کنونی آن است، بر خلاف برخی اظهارات «رسمی» و غالب تحلیل‌هایس از گذشت یک سال و نیم از احیای این مناسبات، همچنان کاملاً به سطحی عادی نرسیده و نبود هیچ نوع رابطه تجاری پس از یک سال و نیم خودمید این مدعاست. بیان این نکات ناظر به‌نکوش‌روابط این دو بازیگر بزرگ در منطقه نیست، بلکه بیان حقایقی است که در سایه کثرت اظهار نظر ها و تحلیل‌های به دور از واقعیت گم می‌شود. چنان‌که قبلاً نیز گفته شد، آتش زدن سفارت و کنسولگری عربستان در هر حال یک «اشتباه راهبردی» و اصل روابط فیما بین یک «ضرورت راهبردی» است، اما این نافی بیان این واقعیت نیست که ریاض تاکنون برنده احیای این روابط بوده؛ البته تا حدودی هم‌بین با توقف حملات ائتلاف و به‌تازگی از سرگیری جزئی برخی پروازها منتفع شده‌است. با این حال، فعلاً نه تنها تهران بهره‌ خاصی از آن نبرده، بلکه در سطح منطقه نیز در بحبوحه تنش‌های کنونی در برابر «محدودیت‌هایی» قرار گرفته‌است. همان‌زمان هم عرض شد که انتباه مهم‌ترین سلمان از احیای روابط باتهران پیشبرد چشم‌انداز ۲۰۳۰ در فضای آرام و کم‌تنش و دورنگه‌داشتن کشورش از ترکش‌های هر نوع جنگ و تنش نظامی احتمالی در منطقه است.

در همان مارس ۲۰۲۳ نیز نگارنده بیان کرد که میانجیگری چین (بازرخواست عربستان) معطوف به هماهنگی پیشینی ریاض با دولت بایدن است. آمریکا‌نگران به خطر افتادن امنیت انرژی در خلیج فارس و خواهان انتقال نقطه‌نقل سیاست خارجی خود به حوز میاسیفیک برای مواجهه با چین بود، اما بر این باور بود که پکن نیز که خود به شدت از احیای روابط ایران و عربستان منتفع می‌شود، بهتر می‌تواند با اشدت این دو به‌هم‌دیباغ منطقه‌ای آرام کند اما خط تحلیلی رایج و غالب این بود که عربستان به آمریکا پشت کرده‌است و بن سلمان دیگر به بایدن اعتمادی ندارد. دو به ایران و چین روی آورده‌است تا جایی که حتی برخی فراتر رفته و «آشنی» تهران و ریاضر نشانگر اراده‌حاکمیت عربستان برای مقابله مشترک با اسرائیل و تهدیدهای عربستان در منطقه دانسته و بعضاً همز «پویستن» احتمالی ریاض به «محور مقاومت» گفتند. طرفه این جاست که اکنون بنابه‌اعلام رسانه‌های ایرانی علت بازداشت حاجی ایرانی، گرفتن عکس بارچرچ فلسطین و انتشار آن در فضای مجازی بوده‌است. کم‌این که ۱۰ ماه جنگ غزه هم نشان داد که هستکاری و هماهنگی خاصی میان دو کشور برای توقف آن وجود ندارد.

برخلاف رژیم صهیونیستی ایران به دنبال گسترش تنش نیست اگر چه از آن هراسی ندارد. اظهار نظری که خط‌مشی رسمی و کلی ایران را در قبال تحولات جاری در منطقه مشخص کرده‌است. شیخ «محمدآل ثانی» همچنین در دیدار با مسعود پزشکیان، رئیس جمهور با انتقاد از مواضع متناقض جامعه جهانی و مدعیان حقوق بشر نسبت به قربانی و جنایتکار در غزه تصریح کرد: قطر به تلاش‌های خود برای تحقق آتش‌بس در غزه ادامه خواهد داد و در این زمینه روی نقش آفرینی سازنده جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک بازیگر همواره حکیم و مسئول حساب می‌کند.

و فرماندهان مرزی از این که همین بوده‌چند اندک به آن‌ها واگذار نمی‌شد گلابه می‌کردند. تنها در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ رقم ۳۲۰ میلیارد تومان برای ساخت پاسگاه‌های مرزی، راه‌های مرزی، برجک‌ها و انسداد و سیم خاردار و همچنین، در بخش عمران (آب رسانی و برق رسانی به پاسگاه‌ها و برجک‌های مرزی) که جمعاً برای انسداد مرز به طول ۱۲ کیلومتر، ساخت ۳ پاسگاه مرزی، ساخت ۷ برجک مرزی، آب‌رسانی و برق رسانی به بیش از ۴۷ پاسگاه و برجک‌های مرزی و ساخت ۱۹ کیلومتر راه‌مرزی اختصاص پیدا کرده بود. این عدد در حالی تعیین شده بود که ایران تنها با افغانستان ۱۷۰۰ کیلومتر مرز مشترک زمینی دارد. در این میان اما گسترش حضور اتباع غیرقانونی افغانستانی به داخل کشور طی سال‌های اخیر، سبب توجه بیشتری به موضوع تقویت و کنترل انسداد مرزهای کشور با اولویت شرق شد. از همین‌رونگاهی به جداول طرح انسداد مرزها در سال ۳۹۹ ز به پایان برسد اما قانون بودجه این سال، زمان اجرای آن تمدید و به سال ۱۴۰۵ موکول شد. دلیل اصلی تعویق در اجرای آن، تأمین نشدن اعتبارات لازم برای اجرای دیوار کیلومتر بتنی بوده‌است. البته آن‌طور که مقامات کشور مان می‌گویند در طرح انسداد مرزی؛ مسئله فقط منحصر در کشیدن دیوار نیست، بلکه در مناطق مرزی برنامه‌های زیادی داریم که شامل ایجاد موانع، استفاده از تجهیزات نوین و دوربین‌های پیشرفته، بالگردها، پهپادها، ریزپرنده‌ها و امکانات مخابراتی و تسلیحاتی است. از این رو به نظر می‌رسد که اسکندر مومنی و تیم او در وزارت کشور با چالش‌های سختی مواجه‌اند. آن‌ها باید با افزایش هماهنگی میان سازمان‌های متولی اجرای طرح انسداد مرزها در حمله ارتش و سپاه به اجرای این طرح سرعت بخشند و از سوی دیگر هم‌زمان برای آتش و رانی ارزی افزایش بودجه با شناسایی دقیق تلاش و بیگانه و اخراج آنان از کشور به این چالش بزرگ هر چه زودتر پایان دهند.

در از مدت حل کند. از آن جهت انسداد مرزها حائز اهمیت است که ریشه بسیاری از ناامنی‌های داخل کشور که منجر به ناآرامیانی‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌شود، از مبادی و دروازه‌های ورودی یک کشور آغاز می‌شود و حفظ امنیت مرزها با روش‌های جدید و نامحسوس صورت می‌گیرد، ابزارهای نوین و هوشمندی که در اغلب کشورها مورد توجه بوده‌است. در واقع ایجاد امنیت در مرز به معنای جلوگیری از هرگونه اعمال خلاف قاعده در طول مرزهای یک کشور و کانالیزه کردن تردد اشخاص و حمل و نقل با رعایت ضوابط قانونی از طریق دروازه‌های مجاز مرزی است. هرگونه تغییر و تحول در کارکرد عملکرد مرز می‌تواند تاثیرات اقتصادی اجتماعی بسیاری در کشورها داشته باشد، بنابراین ضرورت دارد که آثار و نتایج هر گونه اقدامی در مرزها مورد بررسی قرار گیرد تا با شناسایی نقاط ضعف و قوت آن بتوان با اتخاذ برنامه‌هایی مدون در راستای پویایی مناطق مرزی و در نهایت امنیت پایدار آن‌ها گام برداشت. امروزه بر خلاف گذشته که بیشتر مطالعات بر ساختارهای فیزیکی مرزها و امنیت این مناطق مرزی بود، اکنون بر شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تحولات مناطق مرزی معطوف شده‌از مرز نه به عنوان یک مانع و خط جداکننده صرف، بلکه به عنوان سازه‌هایی با تاثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی یاد می‌شود که هرگونه تغییر و تحول در آن می‌تواند بر هم‌زننده یا تأمین کننده امنیت پایدار مناطق مرزی باشد. موضوع مهمی که مقامات کشور مان نیز طی سال‌های اخیر بر آن تأکید کرده‌ان‌طور که فرمانده نیروی زمینی ارتش ار دی‌یهشت ماه‌اسمال اعلام کرده بود طرح ۵ ساله انسداد مرزها از سال گذشته و با دستور مستقیم رئیس جمهور وقت شهیدرئیس‌ی کلید خورده‌مرز.

■ آنالیز بودجه انسداد مرزها

اما باید گفت که بخشی از بودجه عمومی کشور به انسداد و عمران مرزها و احداث پاسگاه‌های نظامی و امنیتی تخصیص پیدا می‌کند. عدد و رقمی که در سال‌های گذشته بسیار ناچیز بود و در دی را دو انمی کرد و جالب تر این که همین بودجه ناچیز نیز وصول نشده و پیوسته مسئولان

چالش‌های مرزی اسکندر

وزیر کشور از اخراج اتباع غیر مجاز به عنوان اولویت وزارتخانه‌اش خبر داد؛ در همین راستا به نظر می‌رسد اهتمام به اتمام طرح انسداد مرزی می‌تواند به حل ریشه‌ای این معضل کمک شایانی کند

شده و این وزارتخانه را بایک چالش جدی مواجه کرده‌است. موضوعی که اسکندر مومنی نیز در حاشیه مراسم تودیع و معارفه خود به آن اشاره کرد و یکی از اولویت‌های خود را موضوع اتباع بیگانه بر شمرد. «در زمان بندی مشخص شده لایحه تشکیل سازمان ملی مهاجرت را به مجلس می‌دهیم و کار را هم شروع خواهیم کرد. مسئله ترک کشور توسط اتباع غیر مجاز تا پایان سال ۱۴۰۳ در جریان است و پیگیری می‌کنیم.»

■ چرا انسداد مرزها مهم است؟

پس از خروج آمریکا از افغانستان در فوریه ۲۰۲۱ و تغییر و تحولات یک باره در افغانستان؛ سیل گسترده اتباع غیر مجاز از دروازه شرقی پا به ایران گذاشتند تا جایی که هر چند وقت یک بار تصاویری منتشر می‌شود که نشان می‌اما مراسم تکریم احمد وحید ی وزیر کشور سیزدهم و معارفه اسکندر وحید وزیر کشور دولت چهاردهم با حضور مسعود پزشکیان رئیس جمهور کشور مان برگزار شد. اسکندر مومنی اما در حالی سکاندار ساختمان خیابان فاطمی شده که در کنار کلان مسائل متعددی که وزارت کشور در زمینه سیاسی و اجتماعی با آن دست و پنجه نرم می‌کند؛ حضور گسترده اتباع غیر مجاز طی سال‌های اخیر منجر به ناهنجاری‌های اجتماعی و امنیتی متعددی

تو کلی – زنگ خطر افزایش بی‌رویه اتباع افغانستانی در ایران از سال گذشته به صدا درآمده و تا امروز به صورت ممتد ادامه پیدا کرده‌است. برخی آمار این مهاجران همسایه را حدود ۱۰ میلیون نفر برآورد کردند. آماری که واکنش وزیر کشور وقت را برانگیخت. همان زمان، احمد وحیدی در مصاحبه‌ای با رسانه‌ها اعلام کرد که «اتباع افغانستانی حاضر در ایران، حدود پنج میلیون نفر و به‌طور رسمی حتی کمتر است». ذکر این آمار اما نتوانست منتقدان حضور افغانستانی‌ها در ایران را آرام کند به طوری که این موج به کارزارهای انتخابات ریاست جمهوری هم رسید و محمدباقر قالیباف در مناظره نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری اعلام کرد: همه آسیب‌های اجتماعی جدی ایران ریشه در شرق کشور دارد. دیروز اما مراسم تکریم احمد وحیدی وزیر کشور دولت سیزدهم و معارفه اسکندر وحید وزیر کشور کشور چهاردهم با حضور مسعود پزشکیان رئیس جمهور کشور مان برگزار شد. اسکندر مومنی اما در حالی سکاندار ساختمان خیابان فاطمی شده که در کنار کلان مسائل متعددی که وزارت کشور در زمینه سیاسی و اجتماعی با آن دست و پنجه نرم می‌کند؛ حضور گسترده اتباع غیر مجاز طی سال‌های اخیر منجر به ناهنجاری‌های اجتماعی و امنیتی متعددی

• **فرهیختگان** – رویکرد حکمرانی مانند آن‌چه در برخی اصطلاحات مربوط به سیاست‌گذاری استفاده می‌شود، یکی از اجزای بسیار لازم برای قرار گرفتن در مرکز مرفاق است. این که دولت پزشکیان، دولتی با رویکرد چپ میانه است یا چپ توسعه‌گرا یا دولت رفاهی است با برخی قواعد و... باید مورد بحث و بیان واضح ایشان و اعضای دولت‌شان قرار گیرد. تازه در آن نقطه است که می‌توان از گفت‌وگو برای وفاق سخن گفت. آن توان است که می‌توان یک‌نخ تسبیح برای دولت پزشکیان پیدا کرد... بدون این‌ها باید انتظار داشت که در اولین شکست‌های محتمل دولت پزشکیان، نشانه‌های افتراق و جدایی از این فضای وفاق آمیز رخ دهد؛ چرا که در وضعیت اجتماعی و سیاسی ایران اکنون، اصل بر تخالف است و نه وفاق و طرف‌های مختلف به دنبال تکثر و مرزبندی خواهند رفت.

• **شرق** – مسعود پزشکیان حد و سطر وحانی و خاتمی است. گاه بارقه‌هایی در سخنانش دیده می‌شود که سمت‌وسوی مردم‌گرایانه دارد. پزشکیان به زبان ترکی تسلط دارد و در خانه این زبان زیسته و به چوچم آگاه‌است. این تسلط به ترکی، گاه در برگرداندن آن به فارسی برایش در دسر آفرین می‌شود... او راه دشواری در پیش دارد. او ناگزیر است به دلیل جایگاه خود، سخنرانی و مصاحبه کند و در جمع‌های مختلفی حرف بزند و برای این که از سخنان صادقانه و صریحش سوءفراقت نشود، ناچار است پیش از هر مراسمی در باره آن چه می‌خواهد بر زبان بیاورد، ببیندش و در صورت امکان آن را به متن بازگرداند... به‌ویژه این که سخنان او در آغاز راه قابلیت تفسیر و تاویل بسیار دارد؛ به همین دلیل او باید از سخنانی که موجب این سوءفراقت می‌شود که در نهایت جایگاه او را تضعیف می‌کند، پرهیز کند. سوءفراقت‌هایی که در گذر زمان در دسرساز خواهد شد.

• **جوان** – در تمام ادوار رئیسان جمهور فهرست کابینه خود را به جهت احترام و استحضار به رهبری ارائه کرده‌اند، اما مشی رهبری این نبوده که به چند و زارتخانه خاص که با جهت‌گیری‌های کلان‌تأثیر اسلامی یا مصالح عالییه کشور مرتبط هستند در عمده موارد اظهار نظر کنند. در واقع این رئیس جمهور است که گزینه‌هایی را بر اساس سازوکارهای مدنظر خود پیشنهاد می‌دهد و نه‌اینها را رهبر انقلاب اگر ملاحظه‌ای در موردی داشته باشند، بیان می‌کنند.

• **چندثانیه خبر داد**: سیاوش اردلان خبرنگار بی‌بی‌سی نوشت: جابودر حمان تا سه هفته پیش رسماً گزارش ویژه سازمان ملل در امور کشور بشر ایران بود. حالا او در جمع اعضای سازمان مجاهدین خلق در کنار مریم‌جوی حاضر شده‌است. • **با آمدن نو نوشت**: پزشکیان به وعده خود عمل کرد؛ یک‌هک‌سنت معاون رئیس‌جمهور شد. باحکم رئیس‌جمهور، عبدالرحیم‌حسین‌زاده معاون توسعه روستایی و مناطق محروم کشور شد. • **الف نوشت**: منابع شبکه خبری المیادین اعلام کردند که مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران، عراق را به عنوان مقصد اولین سفر خارجی خود پس از انتصاب در این سمت تعیین کرده و این امر حاکی از اهمیت روابط ایران با عراق است. این منابع اظهار کردند: سفر آقای پزشکیان در پاسخ به دعوت عبداللطیف رشید، همتای عراقی او و پیش از سفر ایشان به مقر سازمان ملل در نیویورک انجام می‌شود.

• **انتخاب نوشت**: آیت‌... سبحانی از مراجع تقلید در نامه‌ای به محمدباقر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی نوشت: تعطیلی شنبه‌برخلاف قانون اساسی است که می‌گوید تعطیلی هفته روز جمعه است و این عبارت مفید حصر است. چنان‌که دو اصلی که در کنار آن آمده‌است نیز مفید حصر است: «[زبان فارسی] که زبان رسمی کشور است (اصل ۱۵). آیا می‌توان عبری را هم به رسمیت شناخت؟! (پرم کشور اسلامی از سر رنگ تشکیل شده) (اصل ۱۸) آیا می‌توان رنگ چهارمی به آن افزود. • **عصر ایران مدعی شد**: عباس آخوندی نوشت: شعبه ۴۲ دیوان عالی کشور بر عدم امکان اطلاق قانون به مصوبات عالی انقلاب فرهنگی رای داد. اهمیت این رای از این‌رواست که رسماً حکم به عدم امکان اطلاق قانون بر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌کند. این رای نه تنها ناقض اطلاق قانون به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی است که اعتبار آن‌ها را منوط به تأیید قوانین موضوعه و اختیارات قوه مجریه می‌داند. به عبارت دیگر دولت در صورت تشخیص مغایرت آن‌ها با قوانین موضوعه و یا سیاست‌های خود می‌تواند آن‌ها را نقض کند و این نکته بسیار مهمی است.